

Telegraful Român

Apare Marția, Joia și Sâmbăta

ABONAMENTUL:

Pe un an **24** leu.

Pe șase luni **12** leu. — Pe trei luni **6** leu.

Abonamentele și inserțiunile să se adreseze
Administrației ziarului «Telegraful Român», Sibiu, str. Măcelarilor 45.

Corespondențe

să se adreseze Redacției «Telegrafului Român», str. Măcelarilor Nr. 45.
Scrisori nefrancate se refuză. — Articoli nepublicați nu se înapoiază.

INSETIUNILE:

Un sir cu litere mărunte pentru întâia oară 30 fil.,
pentru a doua- și a treia oară cîte 20 fil.

Pentru inserate mai mari după învoială.

Guvern nou, partid nou

Au trecut mai multe săptămâni, de când s'a lătit vorba despre formarea unui mare și puternic partid guvernamental, ieșit din actualele partide ale parlamentului din Budapesta, în frunte cu un cabinet impunător, întocmit din oamenii cu greutate ai vieții publice din statul ungur. Planul acesta, încătă prinvește noul guvern, a cărui listă am publicat-o în numărul trecut al acestui ziar, s'a redus binișor: *trei* miniștri, cu portofoliu, *Ugron* dela interne, *Grecsák* dela justiție și *Mezőssy* dela agricultură, și au părasit fotoliurile și cabinetul s'a *reconstruit*, fără să se dea pe față motivele acestei reconstruirii pregătite de atâtă timp.

Reconstruirea cabinetului d-lui Wekerle, — așa se vestește, — s'a îndeplinit pe temeiul programului nou guvernamental, încuviințat de domnitorul țării.

Programul, după știrile de până acum, cuprinde chestiuni *economice, militare și sociale*.

Pe teren economic se ocupă atât cu chestiuni generale de economie internă, cât și cu aranjarea raporturilor economice externe, în deosebi cu transacțiunea vamală și comercială cu Austria.

Privitor la problema militară, noui program al guvernului promite, pentru timpul ce va urma după răsboi, introducerea în armată a limbii maghiare ca *limbă de comandă și de serviciu*. Până atunci guvernul ungur, în scop de a face pregătirile trebuințioase, va pertracta cu ministerul de răsboi. Programul de altfel nu specifică reformele militare.

Partea socială a programului are în vedere așezămintă nouă și o schimbare desăvârșită în administrație, cu deosebire în *administrația comună*, făcând-o mai simplă și mai expediată; se vor institui adecă în fruntea comunelor și a notariatelor cercuale funcționari cu calificăție mai mare și cu sferă mai largă de activitate.

Cam atât este ce s'a destăinuit din programul des pomenit al prim-ministrului Al. Wekerle.

Dintre partidele din cameră au să sprijinească guvernul *independenții* contelui Apponyi, cari au obținut în noul ministeriu, în loc de unul, *două* locuri: de o parte la culte, cu Apponyi, și de alta la *interne*, cu Tóth Iános, despre care se spune, că este «mâna dreaptă» a contelui Apponyi. *Independenții* contelui Mihail Károlyi rămân în opoziția extremă.

Partidul *poporul* catolic cam greu se va înțelege cu democrații. Tot cam așa cei din partidul muncii. Doar *constituționalii*, conduși de Andrásy, păstrându-și temeiurile principiilor dela anul 1867, sunt dispuși a trece în tabăra guvernului. Conte Andrásy, șeful lor, își dă tot concursul, în calitatea sa de *președinte* al noului partid, într-o strângere la un loc a forțelor deosebite și chiar învățăbile între sine. Dacă însă partidul numeros al contelui Ștefan Tisza nu va fuziona cu aderenții guvernului, cabinetul reconstruit nu va obține majoritatea în cameră.

Prin urmare, se dă cu socoteală, că această a *treia* criză politică în cursul unui an, poate să fie urmată în curând de o nouă primenire, mai radicală, a cabinetului.

In sedința cea mai apropiată a parlamentului, ce se ține astăzi Joi,

prim-ministrul Wekerle se va prezenta camerei cu noul guvern și va expune programul partidului unitar; iar șefii celoralte partide vor lua cuvântul pentru a-și preciza atitudinea viitoare în situația dată.

Din punct de vedere al intereselor poporului românesc din această țară, nu putem să treacem sub tăcere îngrijorările ce ne cuprind, când ni se pune în perspectivă, că în unele afaceri *bisericești-școlare*, precum și în lucruri de *administrație*, ce ne prinvește de aproape, are să se urmeze calea de a nesocoti meritele și de a măghi spiritele, tot sub înrăurirea nefastă a sentimentului de naționalism greșit explicat.

Trăim, din cauza răsboiului, în stări exceptionale. Această împrejurare ne-a împedecat și ne împedecă să stăruim, asupra chestiunilor atinse, cum am dorit să o facem.

Discursul Contelui Czernin

Din marele discurs de pace al ministrului de externe Czernin dăm în cele ce urmează, din pricina lipsei de spațiu, numai un rezumat, care însă oglindește fidel toate ideile desfășurate :

Este datoria mea, să dau o icoană fidelă despre tratativele de pace. Acei cari consideră că tratativele de pace înaintează prea încet, nici nu-și pot închipui greutățile ce le întâlnim pas cu pas. Voi însă aceste greutăți.

Nici odată, pe cât știu, nu s-au făcut per tractări de pace cu ferestrele deschise. Eram pe deplin în clar despre desavantajile acestei procedări. Dar am înălțat la moment dorința aceasta a guvernului rus.

Inainte vreme, tratativele de pace urmăru cu ușile închise, și numai după îsprăvirea desbaterilor să comunică lumei

rezultatul. Dacă însă azi se telegrafiază lumei toate fazele diferite, toate amănuntele tratativelor, să nu se mire nimeni, că în nervositatea ce stăpânește acum lumea întreagă, aceste știri sunt ca lovitură electrică asupra opiniei publice. De aceea trebuie să-și păstreze fiecare săngele rece, și să aștepte sfârșitul care va fi un bun sfârșit, dacă popoarele monarhiei vor sprijini pe reprezentanții lor răspunzători, la conferența de pace.

Dela început trebuie să spun, că baza pe care tratează Austro-Ungaria cu diferențe state rusești, este «fără anexiuni și fără compensații». Acest principiu l-am proclamat acum un an, îndată după ce am fost numit ministru de externe, pe care l-am repetat apoi ca răspuns la oferă de pace rusă, și de la care nu mă voi abate. N-am lăsat niciodată vre-o îndoială în opinia publică, pe ce cale pornesc și nu mă voi îndepărta de loc dela linia de conduită fixată, nici la dreapta, nici la stânga. Declarația odată, că nu cer nici un kilometru pătrat și nici un ban dela Rusia, și dacă Rusia se pune pe același punct de vedere, pacea trebuie să se înfăptuiască.

Pot să spun că nu e nici o pricina de îngrijorare, că pacea nu va reuși. Sunt două mari greutăți la per tractăriile de pace cu Rusia, întâi că nu avem de a face cu delegații unui singur stat mare, Rusia, ci cu diferențe state rusești nouă, și aceste state n'au stabilit încă între ele sferele de competență ale fiecarui nou stat rus format. Am dar de tratat cu Rusia, condusă din Petersburg, cu Ucraina, cu Finlanda și cu Caucazul. Cu primele două state, tratăm direct, cu celelalte două în mod indirect, fiindcă n'au trimes delegații la Brest-Litovsc.

Ceeace interesează în prima linie monarhia noastră, este marele stat nou format, cu care vom fi învecinați în viitor: Ucraina. Am ajuns deja foarte departe în tratativele cu delegații ucraineni.

Delegații Rusiei însă vor să se amestecă și ei în tratativele noastre cu Ucraina, sub cuvânt că nici nu-s fixate granițele Rusiei și Ucrainei. Această situație, neclarificată în afacerile interne ale Rusiei, a fost pricina trăgănrilor în tratativele de pace. Nădăduim că în această privință, peste câteva zile, vom găsi drum liber pentru continuarea tratativelor.

FOISOARA

Un om cult

— După prof. Sombart —

Am să vă prezint un om cult, așa cum îl închipuiesc eu și voi vorbi de dânsul, ca de un bun prieten al meu.

După o cunoaștere temeinică a problemelor de viață, după ce a iubit și a suferit mult, prietenul meu s'a gândit în delung și a ajuns la credință, că în mijlocul acestei lumi se află ceeace e personal în noi, ceeace e în original. Si numai desvoltarea acestei părți e scopul vieții.

Incolă, toată cultura obiectivă, toate fenomenele sau faptele din univers nu au pentru noi vre-o valoare, decât în măsură în care ne-ar atinge personalitatea, sufletul nostru.

În consecință, prietenul meu, care din cultivarea pornirilor individuale își face o jumătate supremă, iubește toate condițiile de viață cării îl înlesnesc în această tendință, dar urește și combată tot ce-l amenință.

Așa, de pildă, el iubește singurătatea, pentru că îl dă prilej de concentrare; iu-

bește viața în natură, fiindcă pe mii de căi îl îndeamnă să reflecteze asupra ființei sale; iubește muzeele, cari îl împodobesc viață, făcând-o mai frumoasă; iubește o operă de spirit, dătătoare de viață; și pe copii și pe naivi îl iubește, fiindcă vede în ei natura primitivă; iar alături de femeie, de femeia adevărată, nu de cea înfrântă prin vre-o profesie, poate să-și trăiască viața de om întreg.

In schimb urește și evită tot ce e profesional, pentru că profesioniile reduc valorile personale; urește orice ierarhie, din cauză că pe calea ierarhică se înăbușe tot ce e original în om și se produce nivelarea; urește ceeace se numește, în sens vulgar, «cultură», de oarece aceasta nu este decât cunoștiță superficială, fără a fi înțeleasă pe viață trăită de el însuși. De ceea ce nu cîștește mult. Opere de artă, teatre și concerte vede în măsură redusă. Urește cuceririle culturii moderne, în deosebi ale tehnicei, fiind ucigătoare de spirit; disprețește sgomotul, comerciul, pentru că acestea tocesc pe individ și-l specializează, îluându-i orice originalitate. Se teme și de știință, (cu toate că-i respectă rezultatele), fiindcă, ajunsă în mâinile oamenilor mici, reușește prea adeseori să suprime ceeace |

e personal în noi, operând mereu cu mijloace școlastice. Se teme și de avereia cea mare, pentru că o avere, mai ales cea dobândită repede, ușor poate să tulbere sufletul și să ia vieții seninătatea.

Prietenul nostru își va căuta tovarăși printre ceice urmăresc aceeași țintă: desvoltarea armonică a ființei lor. El va căuta oameni întregi și se va bucura de originalitatea lor. Si în această alegere nu va întreba de rangul fiecaruia, nici se va extasia de hărnicia profesională a cuiu, pentru că această hărnicie are meritul de a face să se vestească mai repede ființa noastră. Dar el prețuește pe om după cum se arată în toate: cum se poartă cu mic și mare, cum își iubește copiii, cum își sprijinește prietenii, ce zice în fața soarelui și a mării, cum știe să iubească și să sufere. El nu trece prin viață ca judecător sever, ci zimbitor: trăește și lasă pe alții să trăească. Nu întreabă trandafirul de ce nu înfloresc ca crinul și nici pe om, de ce e într-un chip și nu în celalt. Nici omenesc nu e străin de inima lui. Si unde are dreptate și legea nu î-o dă, și-o face în felul lui el singur... căci, nu uită, prietenul meu nu e de loc modern.

Să nu credeți însă, că prietenul meu

e unul din acei oameni sensuali sau suprăoameni, cari vremea întreagă și-o toacă prin cafenele, sau în ușoară cochetărie cu arta și în ușoare aventuri cu fetițe dulci. Nu, el știe prea bine, că baza personalității este înfrânarea instinctelor și că plăcerile multe te fac vulgar. El știe că omul fără un adânc și serios cuprins al vieții e gol și pustiu, și că libertatea personală trebuie să-i servească la stăpânirea de sine.

Am greșit de asemenea, dacă l-am confundat cu unul din acei mulți esteji neputincioși, cari socot că în colecțiile lor sănătatea lumii și ale frumosului și, că a te înconjura cu tot felul de podoabe. Înseamnă să trăești o viață frumoasă. Si nici egoist nu este, cătă vreme dorește ca toți să se bucure de soare și lumină. Dar în nici un caz prietenul meu nu este un suflet obosit, căci iubește viața, pentru multe ei manifestări; iubește și binecuvântă viața pentru munca cea vie, pentru creația educătoare de germani, de flori și de fructe...

Așa-mi închipuiesc eu un om cult, un bun prieten.

Gh. Dumbravă.

Ce privește Polonia, declarăm că nu voim nimic dela noul stat. Liber și neinfluențat poporul polon să-și aleagă singur soarta lui. Mi-e indiferent în ce fel își va spune cuvântul, doresc însă ca votul poporului polon să oglindească cât mai bine voința obștească a populației polone. Dar pacea nu trebuie să fie periclitată de cheștie polonă. Ne-am bucurat dacă după pace, Polonia s'ar alipi de noi, dar astă de bunăvoie, nu silită. Am fi văzut cu placere participarea guvernului polon la tratativele dela Brest-Litovsc, fiindcă consider Polonia ca un stat independent, dar guvernul rus, nu voiește să recunoască guvernul de azi polon, spunând că nu-i îndreptășit să vorbească în numele țării. A doua greutate și în ce privește soartea Curlandei și Litvaniei. Punctul de vedere german este, că așezările legislative de acum din aceste provincii rusești au exprimat de repește ori dorința populației pentru independență.

Exprimarea provizorică a voinței populației din ținuturile acestea ocupate, poate fi urmată, sau revidiată printre un nou vot poporului.

Dar delegații ruși nu se învoiesc la aceasta, ei cer ca mai întâi să fie retrase trupele germane din provinciile acestea ocupate. Aceasta însă nu se poate acum, căci tot ce există acum în Curlanda sau Litvania, căile ferate, posta, telegraf, industrie, aparatul administrativ, tot este proprietate germană. A le lăua de acolo acum ar creia o stare de sărăcie și anarhie grozavă acolo. De aceea trebuie aflată o cale mijlocie în aceste chestiuni.

Odată ce am încheiat pacea cu Rusia, atunci pacea obștească nu mai poate fi împiedecată multă vreme, — după părerea mea, — cu toate sfotările bărbăților de stat ai Antantei.

Deși nu voi să-mi fac iluzii multe, că fructul păcii se va coace peste noapte, — totuși sunt convins că și pe cale să se coacă, — și trebuie să avem numai răbdare și să rezistăm încă. În convingerea aceasta, m'a întărit oferă nouă de pace a președintelui Statelor-Unite. Cele 14 puncte de pace, înșirate de Wilson în solia lui, găsesc în punctele lui din urmă o apropiere de punctul de vedere austro-ungar. Declaram însă de acum, că vom apăra integritatea teritorială a aliaților noștri, Germania și Turcia, ca și cum ar fi pământul nostru propriu. În al doilea rând, respingem categoric sfaturile cum avem să ne guvernăm în interiorul monarhiei noastre. Avem în Austria un parlament al votului universal, direct și secret, nu există în lume un parlament mai democratic. Numai acesta împreună cu ceilalți factori constituționali, sănătățile să reguleze afacerile interne ale Austriei. Vorbesc numai de Austria, fiindcă în delegația austriacă nu vorbesc despre afacerile statului ungar.

Aprob punctul de vedere propus de Wilson, despre desființarea diplomației secrete, așcă să nu se mai încheie convenție secretă, fără știință opiniei publice. Semnez pe deplin al doilea punct al lui Wilson, despre libertatea mărilor.

Foarte important și înțelept e și al treilea punct al lui Wilson, care se declară definitiv contra unui răsboi economic. Al 4-lea punct cere desarmarea generală. Această idee am desvoltat-o anul trecut în vorbirea mea din Budapesta.

Cu Rusia vom să stabilim raporturi de bună vecinătate. Cât privește Italia, Sârbia, România și Muntenegru, repet că refuzăm să figurăm ca societate de asigurare pentru aventurile de răsboi. Refuzăm categoric să facem concesii unilaterale dușmanilor, în dauna monarhiei, în avantajul dușmanilor, cari vor să prelungiască răsboiul la infinit, fără risc pentru dânsii.

Fie ca Wilson, să pue în joc influența lui mare pe lângă statele Antantei, ca acestea să comunice odată condițiile de pace. Numai aşa își va căștiga meritul mari în realizarea păcii. Dar continuarea răsboiului nu va rămâne fără urmări. Italia, care dacă nu va intrat în răsboi, ar fi putut obține mari avantajii, acum nu va obține nimic.

Situată care rezultă din faptul, că Austro-Ungaria de-o parte și America de alta, sănătățile mari puteri dintre grupele statelor inimice, ale căror interese se ciocnesc cel mai puțin, ne aduce la gândul, că tocmai un schimb de vederi între aceste două puteri, ar putea forma punctul de plecare pentru o discuție împăciuitoare între celelalte state, cari încă n-au intrat în discuții asupra păcii.

Și acum, domnilor, mă grăbesc să ajunge la încheiere. Dar tocmai această încheiere este poate cel mai important lucru, din căte am depus. Lucrez la pacea cu Petersburg și cu Ucraina. Pacea cu Petersburg nu schimbă într-o nimic situația noastră generală. Nicăieri nu stau trupe austro-ungare față cu trupe d'ale guvernului din Petersburg. Avem însă trupele ucraine în fața noastră. Cât pentru export din Petersburg nu se poate exporta nimic, fiindcă nu este nimic de exportat, decât revoluția și anarhia, articole pe care poate bolșevikii ar voi cu plăcere să le expore, însă nu avem lipsă de ele. Totuși voiesc și o pace cu Petersburg, fiindcă ne apropie de pacea generală. Cu Ucraina însă chestia sătății, fiindcă ucrainii au rezerve de alimente, pe care le vor exporta, dacă cădem la învoială. Chestia hranei este astăzi grija lumii întregi. V'am spus, că relațiile neclarificate în acest stat nou formează o mare greutate. Dacă d-voastră mă atacați pe la spate, dacă mă siliți să încheie o pace la repede, atunci nu ne vom alege cu avantajul economic și atunci populația toată trebuie să renunțe la folosurile cele poate obține prin încheierea păcii. Dacă deșteptăți în sănătățile noștri ideea absolut falsă, că trebuie să încheiem pacea cu ori ce preț și imediat, nu căpătam nici o majă de grâu, și sucesul nostru va fi mai mult sau mai puțin iluzoriu. În prima linie nici nu mai este vorba acum de terminarea răsboiului pe frontul ucrain, căci nici noi, nici Ucraina n'avem intenția de a continua răsboiul și apoi ne-am și înțeles pe baza unei păci fără anexiuni. Repet pentru a zecea oară: nu este vorba acum de planuri imperialiste sau anexioniste, este vorba numai de-a asigura în fine poporului nostru meritata răsplătită pentru bărbății, cu care a supratot toate și ai procură alimentele, pe care le va primi cu plăcere.

Nici un ministru de externe nu poate conduce tratative, de importanță celor actuale, dacă nu știe și el, și toată lumea, că este susținut de încredere majoritară constituțională. Este totul în joc. S'au avea încredere sau n'avea. Sau mă susțină, sau mă răsturnă. O a treia cale nu este. Am terminat.

După F. P. R.

Cronică școlară

In atenția învățătorilor și organelor noastre parohiale.

Înaltul ministeriu al cultelor și instrucției publice răzmat pe articolul de lege XV din 1917 privitor la ajutorul de răsboi pentru funcționarii publici, cu referire la ajutorarea învățătorilor și învățătoarelor dela școlile noastre primare confesionale, a luat următoarele dispoziții:

1. Invățătorilor și învățătoarelor dela școlile primare confesionale, cari în temeiul articolului de lege XVI din 1913 beneficiază de subvenție de stat ca întregire la salar, se asigură din vîstieria statului un ajutor de răsboiu în sumă de 1200 cor. la an. Asemenea vor primi și instrucțoarele grădiniștilor de copii cu subvenție de stat la salar, un ajutor de 1080 cor. la an.

2. Ajutoarele acestea se lichidează din oficiu fără nici o cerere specială și se vor solvi în rate lunare anticipative.

3. Invățătorii și învățătoarele ajutătoare primește în înțelesul articolului de lege XV din 1917 un ajutor de răsboiu de 80 cor. la lună — *dar numai pe lunile în care funcționează școala la cari sunt instituți*.

In cazul că invățătorii ajutători respective învățătoarele ajutătoare primește dela susținătorii de școală un onorar mai mare decât 80 cor., pe lună, ajutorul de răsboiu se va reduce în proporția sumei ce trece peste suma de 80 cor.

Ajutoarele acestea se vor vota și lichida la cerere specială adresată ministrului și înaintată în calea comisiilor administrative; la cerere se va alătura actul de înstituire, certificat despre intrarea în funcție, concluzul susținătorilor de școală primitor la remunerarea invățătorului ajutător.

Imprejurarea că invățătorul (invățătoarea) ajutător cu drept la ajutorul de răsboiu beneficiază de penziune ori de venit un ajutor de caritate, nu formează piedică la votarea și lichidarea ajutorului de răsboi.

Ajutoarele de răsboi ale invățătorilor (invățătoarelor) ajutători se plătesc asemenea în rate lunare. Chitanțele trebuie să fie subscrise de președintele comitetului parohial, pentru a se certifica că respectivul invățător se află la 1 a lunie încă în funcție.

4. Comunele bisericesti, cari susțin școala din puterile proprii, fără subvenție de la stat, sunt îndreptățite să ceară pe seama invățătorilor lor ajutorul de răsboi de 1200 cor. în cazul că

a) școala corăspunde cerințelor legii școlare din 1868 (art. XXXVIII) și dispozițiunilor prevăzute în §§-ii 16, 17, 18, 19, 20 ai articolului de lege XXVII din 1907;

b) darea școlară de 5% împusă este eschauriată, respectivă dacă membrii comunei bisericesti ca susținători de școli contribuie la susținerea școlii cu o sumă care corăspunde la 5% după darea directă de stat.

Cerile adresate ministrului de resort se înaintează comisiilor administrative în cadrul și trebuie să aibă ca alcuse toate documentele înșirate în circularea consistorială cu Nr. 8084 Scol. 1917 IV, punctele 1—8 mai departe trebuie să se arate explicit toate ajutoarele personale și de scumpe ce le primește invățătorul peste em-

lumentele indicate în foia de salar, alăturându-se și hotărîrile comitetelor parohiale în temeiul cărora s'au votat aventurele aduse. Pentru întrelăsări privitoare la indicarea corectă a ajutoarelor și adauselor personale și de scumpe se face responsabil comitetul parohial.

5. Chitanțele pentru lichidarea ajutoarelor de răsboi ale invățătorilor și învățătoarelor ordinare se vor vidima și de revizorii regești școlari și anume la ridicarea ratei prime, a ratei pe luna Maiu și a ratei pe luna Septembrie.

6. Ajutoarele de răsboi nu se pot zălogi ori trece asupra altiei persoane, nu se pot secvestra sub nici un titlu și sunt scutite de dare.

Răsboiul civil în Rusia

Neînțelegeri. — Legionari poloni. — Lipsă de alimente. — Birușe maximaliste.

Telegrame dela Petrograd dau de știre, că Lenin se simte obosit de sarcina purtată în calitate de comisar al poporului și voiește prin urmare să se retragă din post.

Neînțelegeri se arată în sirurile maximaliștilor: un grup cere, ca Troki să fie înzestrat cu putere de dictator. Al doilea grup pretinde să se creeze conventul național. Al treilea grup, mai moderat, este de părere să fie din nou convocată adunarea constituuantă.

Comisarii poporului rus au hotărât, cum anunță Journal de Genève, să rupă tratativele cu rada din Ucraina, deoarece ea tot mai sprijinește contra-revoluția.

Legionari poloni au ocupat gara dela Orșa, în guvernamentul Mohilev, și au desarmat garnizoana rusească. Au mai ocupat și alte gări la nordul și sudul orașului, desarmând posturile rusești. Cauza atacului legionarilor poloni este faptul, că guvernul din Rusia a arestat pe conducătorii stațiunilor militare polone.

Trupele dela Petrograd, scrie Times, au avut să înăbușească turbările produse în urma foamei. Soldați înarmați au fost trimiși în satele vecine, să facă rechiziții de alimente. Lipsa mare de provizii în Petrograd a produs zile critice. Bolșevikianii au dat poruncă să se desfășeze Crucea Roșie, al cărei președinte era fostul ministru de externe Pokrovski. Garda roșie a deținut opt membri ai adunării constituante.

Antonov, comisar al poporului, vestește în Petrograd, că orașele Cremenciuc, Romodam și Poltava sunt cuprinse de trupele maximaliste. În ținutul Alexandrovsc 14 trupe de cazaci s'au predat, după o vehementă

iși golește sufletul de ori ce demnitate arătându-i micimea lui...

Sinceritatea este o floare care crește numai în inimile copiilor, acolo ea găsește cu prisosință tot ce-i trebuie. Sădătă în altă parte degenerăză, trăește puțin și cu timbul chiar moare.

Unui artist ca să parve îi trebuie un singur protector: — talentul.

Scena nu e decât un amvon, de pe înălțimile căreia s'a propovăduit în toate timpurile, frumosul, adevărul, virtutea și libertatea.

Acei cari au murit pe aceste scânduri au dus fața civilizației prin negura vremurilor, călăuziți numai de un singur dor de a face lumină în minti întunecate, de a desobi sufletele înlanțuite de neștiință. Ca răsplătit li s'au aplicat cele mai crude și aspre pedepse. Cu toate acestea scena se va înălța până la cele mai înalte trepte de onoare, căci temeliile ei, ca și temeliile oricărei instituții a viitorului, s'au clădi din pietrele cimentate de sângele martirilor, cari au luptat cu întunericul aducând lumină, cu eroarea dărindu-ne libertateal

Fragmente

Aforismele ce le transcriem mai la vale fac parte din scările inedite ale filosofului român Vasile Contă, afilatoare în posesiunea lui O. Minar. Ele au fost scrise între anii 1861—1863, după ce V. Contă fugise din internatul Academiei mihaileane și se înrolase în trupa lui Lupescu, așcă în etate de 15—18 ani:

Intr'o zi un prieten mă întrebă să-i spun ce-i poezia.

I-am răspuns: e sufletul intim al omului, e cugetarea divină, e puntea pe care o poți trece în lumea visului. Sau după cum a spus Shakespeare: «e muzica pe care tot omul o poartă cu sine». E deajuns o adiere usoară, de vînt, ca coardele să vibreze; cei cari știu să scoată melodii din aceste strune ale simțirii, — sănătățile.

Un zimbet sau o vorbă bună spusă unui bătrân este a-i dărui o zi mai mult de viață.

Năș putea să definesc mai bine sublimul decât privind natura în toate fazele și mișcările ei, măreață și impunătoare,

plină de extaz, inconjurată de o frumusețe mistică care n'are nimic asemănător în vre-o creație omenească.

Sublimul va rămâne întotdeauna ca ceva înălțător, deasupra căruia spiritul uman va fi neputincios să se ridice! Si ori de căte ori se vor face sfotări, vom cădea în banalitate, vorba lui Napoleon I: «Du sublim au ridicule il n'y a qu'un pas». Ceace rămâne omenirii ca normă în desvoltarea sa intelectuală și artistică, e punctul de genialitate, pe care l-au atins mai toate geniile în creaționile lor și pe care trebuie să-l avem ca normă în desvoltarea gândirii omenești.

Sublimitatea se poate concepe, se poate atinge în mintea omenească, dar nici decum intrupă în vr'o creație sau operă de artă; căci tot ce-i sublim, e neomenesc și că tot ce-i omenesc are ca apogeu punctul de genialitate.

Morală nu poate fi decât o higienă socială, care are de scop de a purifica atmosfera îmbăcsită de vicii și prejudecățile unei societăți. Acei care au făcut acest lucru să fie siguri, că nici odată nu vor fi bolnavi sufletește, căci după cum o higienă bine înțeleasă oprește flagelul unei boale,

tot astfel și o morală aplicată cu tactică, împedică surparea societății.

Inimile mari și generoase, sufletele pline de un patriotism cald și înălțător, se pot asemăna c'un templu unde pentru eternitate trebuie să ardem candela recunoștinței.

De entuziasmul acesta depinde de multe ori fericirea și gloria unui popor.

A educa este mai greu decât a studia, de aceea sănătățile puțini educatori în mulțimea de învățăți.

Cea mai înaltă înțelepciune la care poți ajunge, este atunci când ceea ce ai spus, îndeplinești. Căt e de simplu, dar căt e de greu! Din curgerea vremii numai Marc Aurel și Crist au fost filozofii care au adeverit gândirea lor: — prin faptele lor. În timpurile noastre între idei și fapte s'a format o punte, pe care cu multă ușurință și liniste sufletește o trezem.

E secolul individualist îmbrăcat spre ridicol în hainele unui altruism rău croit, murdar și sterp.

Cel ce caută satisfacție prin răsburare

Iuptă. La Sebastopol s-au recunoscut autoritățile numite de soviet, iar rada a fost împriștită. În ținutul dela Ialta tătării au suferit o completă înfrângere.

O scrisoare din Moldova

— Greutățile traiului. — Groază și spaimă. — Amenințări rusești. — Dorințe de pace. —

Gazeta Bucureștilor publică o scrisoare primită din Moldova și purtând data de 26 Decembrie 1917. Scrisoarea este cu atât mai interesantă, cu cât a fost transmisă pe o cale scutită de cenzura regimului dela lași. Eată câteva pasajii:

«Noi am dus-o foarte rău încă din anul trecut, și acum trăim sub un regim de teroare. Viața este pentru noi un supliciu; murim de foame ne mai având nimic. La vie totul este distrus și prădat; chiar viața a fost distrusă. Am suferit pagube imense. Toate acestea ni le-au făcut chiar frații noștri, armata română, care a întronat dictatura și regimul cel mai aspru ce a existat vreodată».

«În retragerea lor, rușii comit orori neînchipuite. Ei prădă ziuă-n amiază mare, pe străzi prin curți etc.»

«Armata a 8-a rusă ni-a declarat răboi, dacă în 24 de ore nu predăm pe Cerbacev, generalul lor, care stă la Copou în casă lui Grigore Emadi. Lucrurile sunt foarte îndărjite. Rușii amenință lașii cu bombardarea, dacă nu vom preda pe generalul Cerbacev. Ei au fost însă bătuți și alungați. La noi domnește spaimă și groază, care sunt teribile. Fiecare zi ne aduce vesti mai triste și mai grozave. Îndurăm suferințe nouă pe lângă cele suferite de la administrația noastră locală, care se poartă foarte rău cu populația. Refugiații ni-au făcut mari mizerii».

«Viața a devenit insuportabilă. Vinul a ajuns să se vândă pe 20 lei kilogramul; o găină se vinde cu 40 lei; curcanul costă 100 lei, și pentru o găscă se plătește 60 lei. Prețuri teribile. Sunt incredințat că ati dus-o mai bine voi sub nemți, de căt noi aici».

«La noi se vorbește serios de pace. Dar sunt piedeci mari, pe care se zice că chiar guvernul lui Brătianu le-ar provoca. Noi nu mai știm ce se să credem. Sperăm însă, că pacea se va realiza căt mai curând. O dorim noi toți români din Moldova».

Știrile răsboiului

Raportul statului nostru major:

Budapestă, 28 Ianuarie. (Of.) Luptele de artillerie pe platoul celor Șapte comune s-au potențiat din vreme în vreme.

Budapestă, 29 Ian. (Of.) Pe platoul dela Asiago, după pregătire artilleristică de trei zile, italienii au pornit ieri la atac de infanterie, care s'a schimbat în lupte grele pentru posesiunea locurilor Col del Rosso și Monte di Val Bella. În urma rezistenței vânjoase a vitejilor apărători, după o frâmantare purtată cu noroc schimbăciós împotriva dușmanului aflător în preputere, amândouă înălțimile au rămas în posesiunea noastră. Dușmanul n'a fost în stare să-și lărgescă unele puncte, în care a pătruns pe câteva locuri. Atacurile italiene,

De aceea scena este amvorul ridicat cu sacrificii și mândrie în templul civilizației omenești.

Actorul este un renegat, după cei din vechime, un mare educator după concepția noastră. El este un trecător sărbătorit, de pe urma căruia culegem roade, acoperindu-l cu uitare!

Căci la dreptul vorbind ce rămâne din gloria efemeră a unui actor? Generațiile viitoare nu l-au auzit, nici munca lui nu vor putea-o apreția. Un pictor, un poet, chiar și un politician are dreptul la nemurire, dacă a meritat-o. Un actor însă nu, căci după cum spunea Shakespeare, actorul nu are dreptul decât la simpatiile contemporanilor, chiar și ale capetelor încoronate: «Vedeți să fie bine tratați, auziți, căci ei sănt extractele și cronica timpului: zice Hamlet. Ar fi mai bine să aveți un epitaf rău după moarte, decât vorbe de rău din partea lor în viață». E mult adevar în spusele lui Hamlet, căci actorul nu-i decât un meteor ce strălucește o clipă, dispărând odată cu gloria sa.

În partea apuseană a platoului, s'au prăbușit îndată în focul nostru de apărare. Am făcut până acum prizonieri: zece ofițeri și 350 de soldați.

Şeful statului major.

Raportul statului major german:

Berlin, 28 Ian. (Marele cartier general). Frontul *vestic*: Cu prilejul unei înaintări de recunoaștere la nord de Becealaere am prins doisprezece englezi, între dânsii un ofițer. Activitatea de tunuri a fost puțină pînă aproape întreg frontul, numai în Champagne și în ținutul dela Meusa pe unele locuri s'a desfășurat mai intensiv.

Frontul *italian*: De ieri după amează pe platoul celor Șapte comune luptele artilleristice, care în zorii zilei au ajuns la gradul cel mai violent pe teritorul Col del Rosso.

Pe celalte fronturi nimic nou.

Ludendorff.

Telegrama din 29 Ian. a marelui cartier general german anunță de pe frontul *vestic* activitate de tunuri și lupte locale, de recunoaștere, și aeriane, cu succes pentru germani.

Un izvor de bogătie

Chestiuni economice

IV

Scopul scrisului meu este, să atrag atenția cititorilor asupra unui ram de economie, asupra stupăritului și a îndemna cărturarii dela sate a-l îmbrățișa și cultiva cum merită.

Cred dar, că nu va fi de prisos a face o scurtă privire în *istoria stupăritului*.

De când se ocupă oamenii cu stupăritul, nu se știe. De bună seamă din timpurile preistorice. Pentru că nici tradiția, nici vre-un document scris nu pomenește de spre un timp, când oamenii ar fi descoperit dulceața mierii.

Fapt e, că miera în cele mai îndepărtate vremi a servit singura dulceață tuturor, dela împărat și până la cel din urmă sărac, și singurul medicament contra difertelor boale, alătura cu ceară.

Cea mai veche carte de istorie, Testamentul Vechi al Sf. Scripturi, ne face pomenire despre albine și despre miere, ca despre ceva tuturor cunoscut, și despre miere se spune, că în dulceață nimic nu se poate asemăna cu ea, (la Moise, Ezechiel, Sirach, Eremie §. a.)

Despre Ioan Botezătorul cine nu știe, că se hrănea în pustie cu miere, iar Măntuitorul Cristos de căteori nu laudă albina și o aduce de exemplu, și de căteori nu s'a hrănit cu miere.

Istoria profană asemenea pomenește albina și produsele ei, din cele mai îndepărtate timpuri.

Vechii egipteni și au conserva miera în vase închise ermetice.

Regele egiptean User-en-Ra, care a trăit cu 2400 de ani înainte de Cristos, era însuși stupar pasionat, și roii se prindeau sub supraveghierea lui personală.

Importanța deosebită ce au dat-o stupăritului vechii egipteni și asirieni, se vede și de acolo, că ei prin scrisul lor atât de greu, prin hieroglife și sculpturi în piatră, au incercat răspândirea culturii albinelor.

Vechii greci aveau o literatură bogată referitoare la stupărit. Aristoteles, Aristo-machus și Philiscus s'au ocupat în mod științific cu apicultura.

In urma grecilor, romanii au dezvoltat știința stupăritului practic, paralel cu cel teoretic. (Varro, Flavius, Plinius §. a.) Varro de ex. numește albinele: paserile sfinte ale muzelor.

Avânt înfloritor a luat apicultura în primele veacuri ale creștinismului. Admitându-se că cea mai bună primă și mai plăcută lui Dumnezeu lumina de ceară, și ca un simbol al curățeniei, primii creștini înțrebuiență la serviciile divine numai lumini de acestea. De aceea, pe la toate mănăstirile călugării se ocupau intensiv și cu placere deosebită cu stupăritul.

Cu ivirea și răspândirea reformaționii, care nu admitea lumini la serviciile divine, stupăritul începea să îndărătă. Dar și mai mult își pierde din importanță cu desco-pirea și fabricarea zahărului de năpi, treștie și cartofi, deși zahărul nu va putea înlocui miera de stup.

De aceea, pe când înainte doi roii aveau valoarea unei vaci, după răspândirea zahărului un roi abea făcea 2-3 fl.

Stupăritul învie și se ridică la înălțimea, la care n'a ajuns niciodată, pe la jumătatea veacului al XIX-lea.

Oameni vestiți ca francezul Huber, italianul Della Roca, englezul Morlott, danezul Lahne, rusul Prokopovici, maghiarii Sötér Kálmán, baronul Ambrozy și episcopul Dessewffy se ocupă cu stupăritul în mod științific și practic.

NOUTĂȚI

Guvernator al băncii austro ungare. În considerare, că guvernatorul de până acum al băncii austro-ungare, dl Dr. Alexandru Popovics, intră ca ministru de finanțe în cabinetul reconstruit al lui Wekerle, în locul său va fi numit fostul ministru de finanțe, baronul Dr. Spitzmüller.

Finlanda reprezentată la Brest-Litovsc. Camera finlandeză ales o delegație, care să reprezinte la tratativele de pace dela Brest-Litovsc interesele Finlandei. Delegația se compune din trei membri ai burgherizimii și trei ai socialiștilor.

Monarhul despre pace. Din Viena se scrie: Muncitorii dela Blumau au trimis cancelariei de cabinet o adresă, în care se arată raporturile de alimentare ale cercului. Dela cabinetul imperial s'a dat răspunsul, că suveranul este aplecat să primească în audiенță pe oamenii de încredere ai muncitorilor. Joi înainte de ameza monarhul a primit deputația de patru membri ai muncitorilor dela Blumau și li-a promis ajutor grabnic. După aceasta a vorbit cu membrii deputației despre pace, zicând următoarele:

— Fiți încredințați, că nimeni nu dorește pacea mai ferbinte, decât o doresc eu: Ziua intreagă, și noaptea intreagă, aceasta este grija mea cea mai mare.

Ajutor de stat gimnaziului din Beiuș. Scris Gazeta Transilvaniei următoare: «Ziarele maghiare aduc stirea că ministrul Apponyi a comunicat consistorului gr. cat. român din Oradea-mare, că în viitor va da ajutor gimnaziului românesc din Beiuș, numai dacă i se vor împlini anumite condiții. Între altele cere dl ministrului, ca în viitor să numească trei profesori, apoi ca să aibă dreptul de disciplinare asupra tuturor profesorilor. Din parte-ne completăm, că dl ministrul voiește să lege de anumite condiții și ajutorul cel primesc celelalte gimnazii românești».

Albumul unui regiment. Regimentul brașovean de infanterie Nr. 2 plănuiește să publice un mare album din răsboi. Întreg profitul net al acestei lucrări este menit pentru fondul văduvelor și orfanilor regimentului.

Numeroase ilustrații din campanie, înfățișând atacuri, lupte, odihna, și figurile celor apartinători regimentului, vor împodobi paginile albumului. O hară va arăta drumul făcut de regiment, dela plecarea sa în August 1914 până la sfârșit.

Sânt rugăți cu stăruință toți cei ce fac parte din regiment, precum și ruinenile și cunoștinții lor, să trimită redacționii albumului dela regimentul de infanterie Nr. 2 în Praga: portrete de-al celor căzuți în răsboi, sau ale dispărărilor, precum și date despre cei distinși și răniți, și icoane din campanie și etape. Toate chipurile acestea se vor înapoia, la dorință; trimițătorii vor avea prin urmare să-și arate adresa exact.

Aceeași rugare stăruitoare se adresează publicului cu privire la cumpărarea cărții, care va fi cea mai frumoasă și cea mai durabilă amintire din răsboi. Copiii și nepoții vor cîti odată cu fală în albumul, care prezintă icoana și numele tuturor vitejilor regimentului.

Lucrarea se va înălța pe calea subscrigerilor. Au să se tipărească numai atâtea exemplare, căte se comandă.

Albumul va apărea în limbile: română, maghiară și germană. Doritorii vor avea să anunțe: în care din aceste limbi se abonează la album?

Prețul cărții este 30 coroane; al exemplarelor de lux 40 cor., plătite înainte. Dacă albumul se trimite cu rambursă, prețul se urcă la 50 cor. pentru un exemplar obișnuit, și la 60 cor., pentru exemplar de lux.

Plătiri peste preț se primesc cu mulțumită. Oferte de bunăvoie, pe seama fondului văduvelor și orfanilor, se publică cu numele dăruiitorilor în album, dacă suma dăruită trece peste 50 de coroane.

Comande și trimiteri de bani se fac de-a dreptul către: Redacțunea albumului Regimentului de Inf. Nr. 2 în Praga.

† Liviu Olariu, fratele dșoarelor Delia, Elvira și Mărioara, din Sibiu, după lungi și grele suferințe a incetat din viață Sâmbă-

bătă, în 26 Ianuarie 1918, la orele 1 1/2 p.m. în etate de 35 ani. Rămășițele pământești ale defunctului s'au așezat spre vecinătatea cimitirului central din Sibiu. Luni, în 28 Ianuarie 1918, la orele 1 1/2 p.m. după ritul greco-oriental român. Fie-i țărâna usoară și somnul lin-

Contribuiri în favorul instituțiunilor «Asociației». Dl Dr. Zosim Chirțop, avocat în Câmpeni, a achitat din al său dădere pe anul 1917, în sumă de K 43—pentru realitățile apartinătoare «Fondului Avram Iancu», administrat de «Asociația», iar dl Dr. Ioan Radu, profesor în Brad, a dăruit, ca răscumpărare a felicitărilor de Anul nou și pentru ziua sa onomastică, sumă de K 20— în favorul «Muzeului Asociației». Ambilor domini li se exprimă mulțumită și pe această cale. Președintul Asociației: A. Bârseanu.

Mulțumiri. Primim dela poșta din campanie 414 următoarele: Subscrisul aduc sincere mulțumiri, în numele comitetelor parohiale ort. române din comunele Cerișor, Cerbăl și filiale Ulm, Aranieș din protopopiatul Hunedoarei, următorilor creștini, cari au procurat lucrurile mai jos arătate: **Din Cerbăl:** Iuliu Iancu, Ioachim Costa, Petru Costa Liță, Gherasim Costa Todoric, Ioan Chendereș, Petru Măță, Nicolae Poanta, Gheorghe Costa, Vasile Lescu Lupu, Mihuț Lescu, Gherasim Lescu și Beia Lescu: au cumpărat sfânta evanghelie. **Din Cerbăl:** Ileana Medelean, Eufrosina Lescu, lanc Maria Linț, Arimie Lescu, Ioan Vlad Boca, Gherasim Chișu: au cumpărat octoiul mare. **Din Cerișor:** Ioan Manica, Ioan Poanta jude, Ioan Vinca Lungu, Cosma Poanta Tonă, Petru Poanta Andrei, Vinca George Sanduc, Ciuperc Nicolae Vinca: au cumpărat octoiul mare. **Din Ulm:** Ioan Moga și Saveta George Mihonescu Lupu: au cumpărat octoiul mare. **Din Aranieș:** Saveta Nan, Susana Nan, Ana Șerban: au cumpărat octoiul mare. **— Ioan Manica**, preot ort. rom.

In luptă cu un lup. În pădurea dela Alțina trecea în ziua de 23 l. c. un vânător, când din tușiuri s'a repezit asupra omului un lup. O luptă cruntă s'a inceput între feară și vânător, care a reușit în sfârșit să se desbare de lup și să tragă două focuri după dânsul. Mușcat la mâni, vânătorul va fi transportat, din precauție, la institutul Pasteur din Budapesta.

Nobil act de iubire colegială a săvârșit personalul tipografiei noastre arhiezeane față de colegul său, domnul Stefan Duca, care departe, pe câmpul de luptă fiind, n'a putut avea nici măcar măngâierea să ia parte la înmormântarea soției sale Maria născ. Imbaruș, atunci, când la inițiativa cul. tip. George Pascu și în semn de iubire către cel nemângăiat și de pietate către răposata, a luat hotărâre să depună o cunună pe scririul decedatei. La prejul cununii au contribuit: Ioan Pinci, Valeriu Poponea, George Pascu, Maximilian Dopp, Ioan Mohan, George Modran, Cornel Chivariu, culegători tipografi, și Petru Mărgineanu, întorcător la mașină, fiecare cu câte 2 cor.; domnișoare: Maria Hust, Maria Pinci și d-na Finica Roth, fiecare cu câte 1 cor. Eugenia Chidu, 60 bani și Petru Simion, libră, 5 cor, sau în total cor. 24.60 După plătirea prejului cun

